

РЕЦЕНЗІЯ

доктора медичних наук, професора

Карлової Олени Олександрівни

на дисертаційну роботу

Харун Ірини Леонідівни

«Визначення впливу посттравматичного стресового розладу на розвиток звичного невиношування вагітності»,

поданої в разову спеціалізовану раду

при Національному університеті охорони здоров'я України

імені П. Л. Шупика МОЗ України

на здобуття наукового ступеня доктора філософії

в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина

(наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»).

Актуальність даного дослідження визначена необхідністю удосконалення лікування невиношування у пацієнток з посттравматичними стресовими розладами. На особливу увагу заслуговує підвищення частоти успішних репродуктивних результатів у цієї категорії пацієнток.

Звичне невиношування вагітності (ЗНВ) – поліетіологічне захворювання, яке характеризується двома або більше послідовними втратами вагітності на ранньому етапі (до 22-24 тижнів гестації) та спостерігається у приблизно 1-5% пар репродуктивного віку в усьому світі. Етіологія захворювання у 40-50% випадків лишається нез'ясованою, навіть попри значні успіхи у вивченні анатомічних, імунологічних, генетичних та ендокринних факторів ризику розвитку ЗНВ. Поширеність психоемоційних порушень на території України значно зросла у зв'язку з повномасштабною війною, суттєво збільшилася й частка посттравматичного стресового розладу в цих порушеннях

Існує суттєва прогалина у розумінні посттравматичного стресового розладу (ПТСР) як самостійного чинника ризику ЗНВ, що простежується при аналізі різних міжнародних клінічних настанов: у RCOG та ESHRE лише побіжно згадується роль психологічного стресу. В оновленій Настанові МОЗ України «Невиношування вагітності» також не надано значної ваги ПТСР як одному з чинників ризику ЗНВ, не представлені в документі й рекомендації

щодо психологічного скринінгу на прегравідарному етапі та відсутні детальні настанови щодо об'єму та особливостей психологічної підтримки жінок з ЗНВ. «Стрес і травматичний досвід під час вагітності можуть призвести до викидня, хоча наразі неясно, чи це спричинено самою стресовою подією чи супутньою шкідливою поведінкою». Що і стало основою для проведення даного наукового творіння.

Мета даної роботи полягала встановлення патофізіологічних механізмів впливу посттравматичного стресового розладу на розвиток звичного невиношування вагітності. Створення комплексного підходу до діагностики, прогнозування та профілактики ЗНВ у жінок з ПТСР..

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота є фрагментом ініціативно-пошукової науково-дослідної роботи кафедри репродуктивної та пренатальної медицини Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика, номер держреєстрації № 0122U200961, у виконанні якої здобувачка була відповідальною співвиконавицею.

Розглядаючи основні особливості наукової новизни у представленій дисертації, важливо відзначити, що автор вперше підтвердила концепцію «ефекту замкненого циклу» між ПТСР та ЗНВ, яка відображена у взаємооберненому причинно-наслідковому зв'язку між цими станами.

Новими є дані про системно оцінений імунний та гормональний гомеостаз у пацієнток з ЗНВ та ПТСР.

Авторкою удосконалено алгоритм діагностики, лікування та прогнозування ЗНВ у жінок з ПТСР, до стандартного діагностичного протоколу інтегровано психодіагностичний скринінг.

Практичне значення

За результатами дослідження з'ясовано, що ПТСР є незалежним та патогенетично вагомим чинником ризику ЗНВ, що засвідчує потребу у включенні скринінгу наявності симптомів ПТСР як складової комплексного

підходу на етапі планування вагітності у жінок з попередніми репродуктивними втратами.

Рекомендовано залучення міждисциплінарної команди лікарів (психіатра/клінічного психолога, ендокринолога, кардіолога, гастроентеролога та інших, за потреби) в межах застосування комплексного підходу до діагностики, прогнозування та профілактики звичного невиношування вагітності у жінок з ПТСР.

Дисертаційна робота побудована за класичним принципом: 3 розділів власних досліджень, розділу аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій та переліку використаних джерел, що містить 219 найменувань вітчизняних та іноземних наукових праць.

Всі наукові положення і висновки цілком обґрунтовані, логічно впливають зі змісту роботи, мають теоретичне і практичне значення.

Обґрунтованість основних положень та висновків дисертації підтверджується достатнім об'ємом клінічного матеріалу, до дослідження залучено 150 жінок, які відповідали окресленим критеріям та лікувались на базі КНП «Київського міського центру репродуктивної та перинатальної медицини» впродовж дослідження. –дослідження проводилося в три етапи: I етап – клініко-статистичний аналіз; II етап – проспективний аналіз досліджуваних груп; III етап – моніторинг та відповідний супровід жінок-учасниць. З оцінкою ефективності запропонованого клінічного маршруту.

Основні положення дисертації опубліковано у 10 наукових робіт, з яких 3 статті в наукових фахових виданнях України категорії «Б», 4 у виданнях, включених до міжнародної наукометричної бази Scopus, 3 – тезових доповіді, роботу представлено та обговорено на засіданнях кафедри акушерства, гінекології та репродуктології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, Київ, 2022, 2023, 2024 роках.

Результати проведеного наукового дослідження використовуються в педагогічному процесі при навчанні студентів, лікарів-інтернів, іноземних клінічних ординаторів, аспірантів і лікарів на кафедрі репродуктології та

клінічної ембріології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика.

Зауважень принципового характеру у мене немає. Але є декілька недоліків, які не впливають на зміст, наукове та практичне значення дисертації.

1. Бажано доповнити вступ даними, отриманими за допомогою опитувальників.

3. Доопрацювати висновки, зробити їх більш лаконічними і конкретними.

Вказані зауваження виправлені автором в процесі рецензування наукової роботи.

У порядку дискусії я б хотіла отримати відповіді на декілька запитань:

1. Чому для верифікації ПТСР обрано PCL-C (DSM-IV), а не PCL-5 (DSM-5)?

2. За якими критеріями встановлювався діагноз ЗНВ – кількість втрат, термін гестації, тип вагітності? Чи використовувався оновлений протокол МОЗ 2025 року?

Висновок

Дисертаційна робота Харун Ірини Леонідівни на тему: «Визначення впливу посттравматичного стресового розладу на розвиток звичного невиношування вагітності», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина (наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»), яка виконана за консультування д. мед. н, професора кафедри репродуктології та клінічної ембріології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика Камінського А. В., є закінченою науковою працею, яка за сукупністю отриманих результатів вирішує важливу проблему сучасної репродуктивної медицини, а саме попередження невиношування у жінок з посттравматичним синдромом, дає можливість не тільки вирішити питання настання бажаного материнства, а також скорегувати ускладнення, пов'язані з посттравматичним синдромом на ранніх етапах, та покращити якість життя у майбутньому.

Враховуючи актуальність, об'єм та рівень досліджень, наукову новизну результатів, теоретичну та практичну цінність отриманих даних, об'єктивність та обґрунтованість висновків, беручи до уваги особистий внесок здобувача, дисертаційна робота Харун Ірини Леонідівни на тему: «Визначення впливу посттравматичного стресового розладу на розвиток звичного невиношування вагітності» повністю відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, та наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» і може бути представлена до офіційного захисту, а її автор Харун Ірина Леонідівна повністю заслуговує присвоєння наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 Медицина (наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»).

РЕЦЕНЗЕНТ

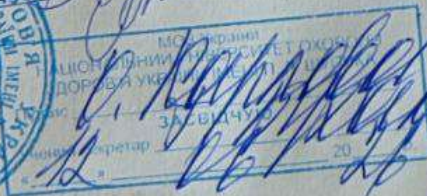
професор кафедри репродуктивної та
пренатальної медицини

НУОЗ України імені П. Л. Шупика

доктор медичних наук

професор

Олена КАРЛОВА

[Handwritten signature of Olena Karlova]